

Toukokuun 28:nä kirjoitin mm. siitä "Lauletaanpa me nuoret pojat". Siitäpä isot tytöt soittamaan. Aili hoksautti muistamaan, että siinä on myös säkeistö "Oulun kasarmi on rakennettu paikalle parahalle", mistä heti ymmärsin, että laulu lienee syntynyt nykyisen vanhan (tykistö) kasarmien kunniaksi, siis aikaisintaan 1881. Kirjoittaessani minulla oli esillä Pohjois-Pohjalaisen Osakunnan laulukirja II vuodelta 1954, jonka 1934 ilmestyneen I:n melkein jokaisessa laulussa olen ehtinyt olla mukana mörisevässä vaikeasti hillittävällä sora-bassollani.

PPO:n laulukirjassa tämä kasarmilaulu on muunnettu Ostrobotnian — pohjalaisten ylioppilaiden ikioma kivitalo-koti Helsingissä — omaksi lauluksi. Kun laulussa alunperin lauletaan "Oulun kasarmilla", kaikkiin näihin kohtiin on laulukirjaan merkitty sulkeisiin Ostrobotnia, esimerkiksi: "Ostrobotnialt" ei kuulu itkua eikä nauru..." Tästä syystä kirjasta puuttuu säkeistö "Oulun kasarmi on rakennettu paikalle parahalle./kun se on jokitörmällä/ ja kosken rantamalla."

Johan Rännärillä ei siis voi

olla mitään tekemistä tämän laulun kanssa. Sensijaan on täysin mahdollista, että sävel on vanhaa suullista perimätietoa.

Maija puolestaan lauloi minulle jo puhelimessa Rännärin arkkivirttä Laulu englantilaisten käynnistä Oulussa v. 1854. Hän on tavoittanut tämän arkkiveisun Valtionarkistosta, mutta Oulusta se puuttuu. Pohjois-Pohjanmaan Museoyhdistyksen toukokuuisella Raahen-matkalla rouva puheenjohtaja kuuluu laulattaneen laulua sekä retkeläisten että raahelaisisäntien iloksi. Niinpä niin, vaikka murheellinen lauluhan se on! Se alkaa näin: "Engelsmannin elämästä/Teen mä tässä laulun./Polttotöistä tehtyistänsä/ Tienohilla Oulun." Myöhemmin lauletaan myös Brahen varvin kohtalosta.

Alkulauseessaan Rännäri kauhistelee kristillisyyden ja sivistyksen tilaa, kun näistä kuuluisan valtakunnan, Englannin, miehet syöllistyvät sellaisiin hävityksiin kuin tapahui Perämerellä. Laulussa on aito kansallinen ja isänmaallinen tendenssi: "Tussaria, hukaria./Suomen pojat kantaa./Keisarinsa edestä ne/Henkensäkin antaa." "Meitä, po-

jat Pohjolasta/Lapin maalta asti./Äitimme on synnyttänyt / Suomen wartijaksi." Laulu päättyy ponnekkaasti: "Tah-toisihan toisen kerran / Sillä lailla pyrkii./ Näytetäänpä tussarta, /Hukaria, nyrkkiä."

Puhuin pakinassani toisestakin Rännärin laulusta: Lysti ja ilottava Suomen Sotawäen, erinomattoin Kaartilaisten Laulu, jonka kokoonpani yksi Pohjanmaan renkimies Johan Rännäri. 2 kop. — Näin on painettuna edelläkäsiteltyyn arkkiveisuvihkosen takakannessa, jossa kustantaja-kirjapaino mainostaa kirjojaan. Mutta tämän englantilaishaulun kustantaja olikin Bergdahl: "Kirjan-Nitojan Joh. Bergdahlin omalla, Jossa Bergdahl mainostaa kirjojaan. Hän siis tämän englantilaishaulun kustansi: "Kirjan-Nitojan Joh. Bergdahlin omalla kustannuksella on painettu alla mainituita kirjoja, joita myydään hänen kirja-puodistansa o (a!)lla olewiin hintoin, nimistään: ..." Painopaikka oli kylläkin Karlssonin Kirjapaino. Oman kirjapainon Bergdahl aloitti vasta 1860-luvun alussa, jolloin osti Mareliuksen painon Kuopiosta.

Johan eli Juho Rännäri oli syntynyt Kemin pappilan torpparin poikana ja ansaitsi tietävästi leipänsä aluksi renki-poikana ja renkinä. Ehkäpä hän kirjoitti sotapoikalaulunsa jo ennen kuin astui kruunun palvelukseen, mene tiedä, sai sen myös myydyksi Bergdahlille jo sitä ennen. Kun hän siten valanvannonpäivänä elokuun lopulla 1854 luki ru-

nonsa siinä iloittelulaisuudessa, jonka Oulun kaupungin porvarit järjestivät sotapojilleen, hän tietysti oli jo sotamies. Sittemmin yleni hän aliupseeriksi. Koko ajan hän esiintyi runoilijana ja sanoma-lehtikirjailijana ja sittemmin yritys julkaisija-toimittajana. Lehden nimi oli

Pohjan-Tähti.

Jälleen kerran kysymys: kuka löytää vinniltään tai (edes) vanhojen tapettien alta vanhoja Pohjan-Tähtiä! Näin sattui viimeksi Hietasaaren sotainvalidikotia kunnostettaessa. Ja ken tietää jotain vanhoista arkkiveisutalletuksista?

Laulu

Englantilaisten käynnistä

Oulussa

v. 1854.

Koennut Pohjan Sotamies N:o 150

Johan Rännäri.

Oulussa, Karlssonin Kirjapainossa, 1854.